

VII. RÉSZ A PARTON LOVASHAJNAL

A FOGAK KÖZÜL PÁRA GOMOLYOG –
EGY KÉZ KAP A NAPZABLA UTÁN.
MEGNÉZTEM : BRUEGEL KEZE AZ –

A képek megmaradtak, a vízió
időtelenült. De mi nem a látványt
akarjuk, hanem a látást. Pieter
Bruegel, fel tudom-e támasztani a
szemeidet?

CAPRICCIO: FESTŐ SZÓL

Festő vagyok. Villamos oszlop,
lábam földbe túrva: száműzött magából a tér.
És nem lehetek mozgó, rohanó ember,
mert őreim vannak, huzalok,

ezek táplálnak,
övék vászonra alakított színem, formám
és minden alakom.
Engem kivetett magából a tér.

És gondomban Káosz terem,
látja majd mindenki, hogy test születik,

színes össemhiből szerelmes leány,
piros örömkben tobzódó, és talán mert nem tűzhetek
hajába igazi virágot, a vonalak öntörvényű
szépét fonom, ürre vágyon azt,
amit belőlem felületre száműzött a tér.

Csak a bánat gyúr le, csak a bánat követel
érzéki fogadhatót, és akkor szakadnak fémkígyóim,
rám tekerednek, az oszlopra. Ó, ne szakítsatok le
a világ testéről, mert sziget lettem, szigetelt semmi,
és örök áramlásom képzetéből csak az önemésztő
    állandóság
enyém, gyötrő szünhedrión.
Múlok ilyenkor – izzó szemű kígyóm farkába mar –
kísért a lelket taposó gondolatgombolyag-agy és
    sok-sok emberke –
egy a szájuk. Költő leszek, mikor eddig halott
    hangom
megszületik és átröpít a zenék téri
    örökkévalóságába.

INKOGNITÓ

„Fényt gyűjtani, de láthatatlanul a vaksi terekben”
(Ungaretti)

Csak a nagy csattanásra emlékszem,
a tenger jéghegyként fogadott.
Azt hittem, atomjaimra esem széjjel.
Ez a hajó rám talált,
tehát csak alélt voltam,
s az ég nem tudta
rám erőszakolni a halált.
Sötétben álltam odafent a taton,
vártam parti lovashajnalom,
szerettem volna látni,
amint a róta
szétrágott zabláit köpködi le,
a földi idegdúcokig szétkapált óra.

(Párbeszéd)

– Uram, én tudom, hogy ön kicsoda. Ön Ikarosz.
– Igen? És miből tudja ezt?
– Uram, a Sötét. Nem látja? Igaz, vak.
De amióta magát kihalásztuk,
három naptalan nap telt el,
háromszor fordultak a homokórák.
S most hallgassa csak:
a hajó körül víz nem locsog,
végképp ránk harapott a Hideg-állkapocs.

NÉMETALFÖLD, 1568

Hínár-színekben caplatunk,
az élet itt-ott még húz:
pókháló a járom.
Ködben vacogó nappalok
húznak a vak határon.

Meg kéne állnunk,
ámde mindhiába:
vetést nem ismer
a zsoldos lába,
s milyen kínzó
ez a máglyaének –
Capitano, érzi? –
itt lóverejték szaga van
a szépnek.

Szuronyom csillogó –
ma még *megkímélek*,
bár hideg van:
röggé fagyott a lélek.

SZIGET

Topogó desperádók mosolyogtak,
miközben a tél megérkezett
s bejelentette:

lovaitokat elkötöttem.

Ők pedig egyre kérdezgették:

hányat káromkodtál a héten

– minden este a közönytől fél

a tehetetlenség előérzete –

jaj, szülés közben is elvetélt kicsikre

gondoló apró gyermekasszony-létem.

A SZOMJAK TARTALMAI

A hegy alatt a szelíd folyó medre
kanyargott:
víztelen vágya holdarcú bánat,
kocogását a fáradt
agyaraknak
köveken, homokon
hallhatón, alig-örökké
hóbojtorjással a szél elforgatja.
Az idegen test ínyünket, ajkainkat
sértegeti, a vércseppek
jövendő szavak ereszére lecsordogálnak.
Haragunk hullongó, elenyészik,
mint az anyagtól elrugaszkodni
nem bíró értelem
panaszolkodása,
amikor képtelenné ámitja azt,
ami csak megnevezhetetlen.

INKVIZÍCIÓ

(A halál diadala, festette 1568-ban)

Némán és szemlesütve álltunk önmagunk előtt.
A pillantások vízen futó árnyalakokat rajzoltak
oda, ahol látni csak követ és rozsdát lett volna
szabad. Lágyan ringott a víz, fodra
sustorogva szaladt a partra. Imbolygó tüzek
gyúltak, mint a korallfüzér, körben, aztán nőttek,
boltívvé magasodtak. A kupola ránk zuhant.
Távoli és érthetetlen volt már
az ész, és a fényes, vajúdó gondolat,
csak félelem és rettegés volt,
és elvégzett, megtört férfiak,
kiktől már minden idegen.

Így a fehérén virágzó glicínia és a skarlát hibiszkusz
ködös múltba hullt,
illatként enyv áradt és akrolein.
Testünket szétmarták a pincék,
lelkünk semmivé fakult,
már máglyára szíjaztak szironnyal,
még nem nyílhattak meg a halál-kapuk.
S mielőtt a jezsuita a mi máglyánkra
vetette volna a csóvák
szent tüzét –
látnunk kellett: szüzeinket a hóhérok
mocskos kezükkel illették.

(A leggyilkosabban:

Törvényként öröltek az autodafék.)

Az édes anyaföld várt,

agyunkig lobogott,

agyunkban füstölt, tombolt a kín,

s tenger sok énekben, üvöltésben, jajban

üszkösödtünk

Európa oltárain.

LES MIRACLES DU PRINTEMPS

A völgy mézgás, negédes barka,
s a fűvillám nyomán zöld láng
csap fel, sistereg az ezernyi
tarkabarka gyom –

Fülünkben zengő csinnadratta,
nem bújjuk, honnan jött,
nem kérjük, ki adta;
téltemetők közt halad a szampó,
lepkék jele éled s az apró
tengerszemek is pezsegnek –
ott bíborsör készül s a kiáltó,
félrevert idő bókol lenn a kertben:
ittlétem értelme, hogy tovább mehettem.

Folytatódik a rovarok légbeli
kitüremkedése. Mynheer Tavasz – az ön
kegyelme fene nagy.
Dőzsölő pockán nyom el
legyet a hadnagy.

EL DORADO

Az ablakban két majom tanakodott

Te tudod, merre tartunk?
Nyilas, Nagymedve és a Göncölök
látszatként mind vízre költöztek.
És sok a panasz: Éhesek vagyunk,
egy patkány fél dukát,
s a haragvó Úr e bolygásban magunk nyomára futtat,
elveszejt minden irányt.

De messze már a kámzsás papok,
az Óvilág komor sziklái,
akik nem is hisznek,
csak buta papjai egy ismeretlen hitnek.

Ó, hajópillantás, mint a fohász
az éjben ebként futkorász
s elakad, akár a kín,
a testek fakuló emlékein.

Mert lesz boglár, násfa, kősöntyű,
kea-toll és ararauna,
s én gyilkos, mert nagyon akarom –
de főképp te leszel ott,
boglár, násfa és kősöntyű is
az El Dorado-partokon.

BALLADA MAGELLÁN RÓL

A festő monológja

A végtelen tengerein tévelyegsz,
felette igen kínlódsz, vérezel,
piócagondon, sargassumon,
dögösült, járatlan hajón,
ahonnan indultál, oda érkezel.

A végpontokon s a kezdetekben
Sevilla áll, a piros, meleg madár,
pásztor röpköd így a tévelygő juhok előtt:
ne tépje szilaj ismeretlen,
ne nyelje vízaknás halál.

Otthon gesztenye nyílik, csattog a kasztanyét,
orrát földbe túrva iramlík vadászmenyét –
hova igyekszel, süket kapitány? –
asszonyod többé nem nyílik neked,
nyomor falta föl a gyerekeket.

Sevilla követ és hív
– Mennyire bizonyos? –
Hiába utazol – e hitért létezel,
s végtelen temetőn: tengeren, liliomon át,
ahonnan indultál, oda érkezel.

A FESTŐ ELMENETELE

Alkonyodott. A festő ökle ölén
bomlottak habosan virágok,
piros-fekete öklök ölén a szél
tombolva táncolt.

Üvegek csörömpöltek. Az ablakból
bukva-forogva lehullt cserepünk
a tamariszkvirággal, arcainkon
aztán lány testű, bohó madonnák
pihentek, a folyó medrében torpant;
tétován nyerített egy roncsszájú ló.
És a köd a báránkákat mind megette,
hegedűhúron palota romlott,
a gitárokon emberarcú macskák nyívása,
piros körmű szél szórt
a rozszantfekete *képtelenbe*.

Hallottuk, ahogyan egyre beszél
az őszbecsavarodott keményszívű,
egyre zenél,
és talán reméltük is: nemsokára
mindannyiunkat megríkat majd a szél.

EMLÉKSZEL? – láttad őt, a kis öregembert
megbújni magadban, amikor gyerekkori
hunyócska, kergetőzés és labdajáték közt
a nagy székben ültél és olvastál: szemed
üregein és üvegein átnézett egy szarkalábas kis
szem és a fekete bogyót a tudás ősi
aranszárával a szemközi tükörben beharmatozta.
És amikor fiatal voltál, a tornák,
mosoly, szeretkezés után megpetyhüdt
karodban egy reszketeg ín mozdult meg,
és izmaidat idegen görcsbe rándította:
ő volt az, a kis öreg fehér haján
örök havak hideg léptei és levelei remegtek.
Nem is lélegzett, leheletfagyok számkáztak
ki s be száján, mint az alvó fa jeges
kérgén a fűrész! A fiatal mosolyai
közé hörgött, és lábad már nem
lassan fáradt el a nagy járkálásban,
hanem egyszer csak megrogyant. Te
elzuhantál, s nem tudtad mire vélni.
Majd dalodba magyarázatokat zsúfolt,
énekedet megfakította és jelenléteidet
felcserélte egy hervadt mentegetőzéssel.
Lassan tipegett be létedbe és a fiatalnak
súlyt akasztott vállaira. Ő, már kevesebb
idő jutott a szerelemre! De soha nem találkoztak:
az ifjúság elszállt, mint a kihevert láz
az első észbekapáskor. Meghalni? –
csak az öreg halt meg a hideg éjszakában.